SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1987

av Malin Malm och Björn Wiechel (båda S)

Stärkande av lärarutbildningen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utveckla statens ansvar för högkvalitativ VFU i lärarutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att underlätta möjligheten att efter genomförd utbildning skaffa lärarlegitimation och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den svenska lärarutbildningen har under lång tid präglats av en ansvarsfördelning där staten ansvarar för den akademiska utbildningen medan skolhuvudmännen bär ett stort ansvar för den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU). Detta innebär att en central del av lärarutbildningen genomförs i verksamheter som inte alltid har tillräckliga resurser eller förutsättningar för att erbjuda handledning av hög kvalitet.

Handledning av lärarstudenter är i dag ofta ett tilläggsuppdrag för lärare som redan arbetar under hög arbetsbelastning. Konsekvensen blir att handledningen i vissa fall får stå tillbaka när vardagens krav i skolan prioriteras. För lärarstudenten riskerar detta att innebära mindre stöd, färre möjligheter till reflektion och en sämre introduktion till yrket. För att VFU:n ska hålla hög kvalitet krävs att handledarna ges tillräcklig tid, rätt kompetens och tydliga förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag.

Finland erbjuder ett intressant exempel på hur lärarutbildningen kan organiseras. Där sker delar av utbildningen på universitetsanknutna övningsskolor. I dessa övningsskolor finns strukturer, resurser och en tydlig professionskultur som gör att lärarstudenter får systematisk, kvalificerad handledning av erfarna lärare.

Sverige bör därför se över möjligheterna att stärka statens ansvar för att kunna bidra till bättre utbildning för lärarstudenter, en starkare lärarprofession och högre kvalitet i skolväsendet.

Lärarlegitimationen är också ett viktigt verktyg för att säkerställa kvalitet och professionalitet inom yrket. Legitimationen bör dock inte innebära ett onödigt ekonomiskt hinder för nyutexaminerade lärare. Sedan legitimationsreformen infördes 2011 har avgiften för att ansöka om lärarlegitimation successivt blivit en allt större belastning för nya lärare. 2024 höjdes avgiften till 1 890 kronor. För personer som nyligen avslutat sin utbildning och står i början av yrkeslivet kan avgiften innebära en betydande kostnad.

Legitimationen ska fungera som en kvalitetsgaranti och inte som ett ekonomiskt hinder för inträde i yrket. Staten bör därför ta ett större ansvar för kostnaderna i de fall där den sökande har en examen från ett statligt lärosäte som redan uppfyller kraven för legitimation.

Malin Malm (S) *Björn Wiechel (S)*